

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 402/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen valtionyhtiö Fortum Oyj:n energia-investoinneista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna Halmenpää /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 402 vp:

Aikooko hallitus ryhtyä toimiin Fortumin Oyj:n omistajanohjaajana, jotta Fortum noudattaa yhtiön strategiaan kirjattua tavoitetta puhtaaseen, kestävään ja nykyaikaiseen energiantuotantoon siirtymisestä ja

onko hallituksen omistajaohjausyksikössä arvioitu Fortumin Uniper- ja Fennovoima-kauppojen sekä Fortumin muun Venäjään kytkeytyvän tai siellä sijaitsevan energiantuotannon yhteisvaikutusta Fortumin potentiaaliseen, energiamarkkinoiden kautta syntyvään maariskiin Venäjällä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Fortumin strategia muodostuu neljästä kasvualueesta. Yhtiön ensimmäinen ja tärkein päämäärä on tuottavuuden ja energiantuotannon toimialan rakenteiden kehittäminen. Toiseksi tärkein päämäärä on kasvaa tarjoamalla kestäviä energiaratkaisuja kaupungeille. Kolmas ja neljäs kasvualue tähtäävät pitkäaikaisen kilpailukyvyyn turvaamiseen tulevaisuuden energiajärjestelmässä, jotka ovat kasvu aurinko- ja tuulivoimassa sekä uusien energialiiketoimintojen luominen.

Fortum on jakanut strategiansa toteutuksen kahteen vaiheeseen. Strategian ensimmäisen vaiheen tavoitteena on maksimoida kassavirta investoinneilla. Tavoite on tarkoitus saavuttaa osallistumalla sähköntuotannon konsolidaatioon Euroopassa ja kehittää kestäviä ratkaisuja kaupungeille. Tämä tarkoittaa ainakin yhden merkittävän yrityskaupan toteutumista. Ensimmäisen vaiheen investoinneille yhtiö asetti vaatimukseksi olemassa olevan kassavirran, liiketoiminnan Fortumin ydinosamisalueilla sähköntuotannossa ja sijainnin maantieteellisesti lähellä nykyisiä kotimarkkinoita. Uniper-kauppa täyttää nämä sijoituskriteerit ja toteuttaa näiltä osin hyvin Fortumin strategian tavoitteita.

Fortumin strategian mukaan ensimmäisen vaiheen muodostama kassavirta käytetään osinkopoliitiikan toteuttamiseen sekä pitkäaikaisen kilpailukyvyyn turvaaviin investointeihin. Näitä investointeja ovat mm. sijoitukset uusiutuvaan energiaan, uusiin kuluttajaratkaisuihin ja uusien energiaratkaisujen kehittämiseen. Yhtiö on jo edennyt investoimalla tuulivoimaan kotimarkkinoillaan Pohjoismaissa ja Venäjällä sekä aurinkovoimaan Intiassa. Fortumin panostukset uusiutuvaan ja vähäpäästöiseen tuotantoon, kiertotalouteen ja kaupunkiratkaisuihin ovat olleet vuosina 2012–2017 yhteensä noin 4 miljardia euroa. Tässä mittakaavassa, kirjallisessa kysymyksessä esiin nostettu investointi Fennovoimaan, on hyvin pieni.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 402/2017 vp

Toisin kuin kirjallisessa kysymyksessä viitataan, Fortumin visio "For a cleaner world" ei muutu Uniper-kaupan myötä. Fortum pyrkii edelleen päästöjen vähentämiseen Euroopan energiamuutoksessa. Fortum näkee, että energiamuutoksen toteuttaminen vaatii sekä päästöjen vähentämistä että toimitusvarmuuden turvaamista. Kauppa ei siis ole ristiriidassa yhtiön strategian kanssa, vaan sen tuottaman kassavirran on tarkoitus osaltaan mahdollistaa strategian toisen vaiheen vaatimat investoinnit ja luoda siten kasvualusta tulevaisuudelle. Fortum odottaa Uniper-sijoituksen tarjoavan hyvää tuottoa, joka osaltaan mahdollistaisi kestävien energiaratkaisujen kehittämisen ja toteuttamisen vaarantamatta kilpailukykyistä osinkotasoa.

Uniper on eurooppalainen sähköntuottaja, jolla on monipuolinen tuotantorakenne ja runsaasti vesivoimakapasiteettia. Uniperin tuotantokapasiteetti on yhteensä 38 GW. Tuotannosta 30 % on hiilivoimaa, noin 50 % kaasuvoimaa ja noin 20 % vesi- ja ydinvoimaa. Uniperin vesivoimakapasiteetti on 3,6 GW, joka on enemmän kuin koko Suomen vesivoimakapasiteetti (noin 3,1 GW). Kauppa toisi siten merkittävän lisäyksen Fortumin hiilidioksidipäästöttömään tuotantoon.

Valtio-omistaja tiedostaa Venäjän liiketoimintaympäristöön liittyvät riskit. Fortumilla on kuitenkin vahva kokemus Venäjän liiketoimintaympäristöstä; yhtiö on toiminut menestyksekkäästi Venäjällä noin 60 vuotta. Vuonna 2016 Fortumin Venäjä-toiminnot tuottivat noin neljänneksen Fortumin liikevaihdosta ja noin 30 % vertailukelpoisesta tuloksesta. Fortumin Venäjä-toiminnot kasvavat Uniper-kaupan myötä absoluuttisesti, mutta eivät suhteellisesti. Venäjän sähkömarkkinareformi, joka vapautti sähköntuotannon ja tarjosi uutta kapasiteettia rakentaville sijoittajille taattu tuottoja on toteutunut täysin odotusten mukaisesti. Fortum investoi Venäjälle osana tätä reformia ja sai investointiohjelmansa päätökseen vuonna 2016. Venäjän liiketoiminnoille asetetut taloudelliset tavoitteet yhtiö saavutti alkuvuonna 2017.

Fortumin omistusosuus Fennovoimassa on 6,6 %. Osuus on Fortumin taseeseen ja investointeihin suhteutettuna pieni eikä omistuksella ole yhteyttä Fortumin liiketoimintaan Venäjällä. Fortumilla on pitkäaikaista kokemusta ja erittäin korkeatasoista osaamista ydinvoiman elinkaaren joka vaiheesta, jota yhtiö tarjoaa Fennovoiman ja muiden ydinvoimatoimijoiden käyttöön kaupallisissa ehdoissa.

Valtio on enemmistöomistaja Fortumissa, joka on pörssinoteerattu yhtiö. Omistajaohjauksessa noudatetaan osakeyhtiölakia ja hyvää hallinnointitapaa, joiden mukaan yhtiökokous nimittää yhtiön hallituksen ja hallitus ohjaa ja valvoo yhtiön toimivaa johtoa. Sekä yhtiön strategiset linjat, että yrityskaupat ja sijoitukset kuuluvat osakeyhtiölain ja hyvän hallinnointitavan periaatteiden mukaisesti yhtiön toimivan johdon ja hallituksen vastuulle.

Helsingissä 23.10.2017

Elinkeinoministeri Mika Lintilä